

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Opiskelijakirjaston verkkojulkaisu 2007

Finska emigrationen i Sverige

J.V. Snellman

Litteraturblad för allmän medborgerlig bildning
1847-1863
Nr. 2, 1858
s. 49-58

Tämä aineisto on julkaistu verkossa oikeudenhaltijoiden luvalla. Aineistoa ei saa kopioida, levittää tai saattaa muuten yleisön saataviin ilman oikeudenhaltijoiden lupaa. Aineiston verkko-osoitteeseen saa viitata vapaasti. Aineistoa saa opiskelua, opettamista ja tutkimusta varten tulostaa omaan käyttöön muutamia kappaleita.

www.opiskelijakirjasto.lib.helsinki.fi
opiskelijakirjasto-info@helsinki.fi

LITTERATURBLAD

FÖR ALLMÄN MEDBORGERLIG BILDNING.

N:o 2

Februari

1858.

Finska emigrationen i Sverige.

Det nedanstående skall förklara denna för läsaren kanske oväntade rubrik.

Då vi mottogo de i detta nummer införläsa verser på Nervanders dödsdag *), var naturligen den första känslan vid deras genomläsande den af nylifvad sorg och saknad. Deri blandade sig reflexioner öfver, huru litet äfven den rikast begåfvade individs lif och sträfvanden hafva att betyda, der Försynen ställt hans vagga och graf och utstakat den korta banan mellan dem på en jord, som ännu tillhör vildmarken, och bland ett folk, för hvilket andens arbete ännu är barnets svaga försök att resa sig upp på egna fötter, der den allmänna anda, som borde höja individen och stärka hans krafter, är lika ringa, som mottagligheten för hans ansträngningars frukter är svag.

Bittert Ur det att tänka, huru litet Finland vet om en dess så utomordentligt begåfvade son som Nervander. Man tager fram hans "Skrifter", "utgifna till minne för landsmän", läser i dem sida för sida, blad för blad, och tänker: finnes icke här ämne nog till eftertanke och högre njutning för hvarje bildad människa? Lefver och röres icke här en ande, hvilken ett så ringa folk, som det Finska, bordo skatta för en lycka att räkna bland de sina? Och förläggaren svarar till dessa frågor: upplagan ligger osåld, en lastvara i magasinerna.

*) Numret utdelas i Mars.

Man frågar sig: hvar finnas Nervanders efterlemnade beräkningar för bevisande af hans snillrika bestämning angående solens rörelse kring dess axel och dess irradiation? Har Finland ingen ung man, som finner ära nog i att fullända dessa en så utmärkt landsmans arbeten, som eger pietet nog, att anse sådant för en pligt mot sitt fädernesland och mot den för tidigt bortgångnes minne? Tystnaden svarar till dessa frågor; ur den ljuder icke ens Nervanders namn utom kretsen af hans personliga vänner.

Det är väl människans allmänna lott, att lefva, begravas och glömmas. Men det har sitt goda med sig för hvarje folk, om det tager vara på någras af sina döda minne. Man må hoppas, att äfven för Nervanders minne skall komma dess tid.

Men Cygnaei ifrågavarande verser väcka äfven andra känslor och tankar. De lägga en stor, alltför stor accent på verldens hätskhet, smädelust m. m., den närvarande tidens isynnerhet. En skald må hafva sina stunder, då han ser tingen i svart: vi vilja icke derom mäkla. Men det är påtagligt nog, att det är sångarnas egna erfarenheter, som aflockat honom en klagan; det är åtminstone säkert, att det så skall anses af dem, som genom hvarjehanda hugg sökt icke blott nedsätta hans litterära förtjenster, utan äfven göra hans offentliga karakter misstänkt. Det är detta, vi icke vilja lida. Ty det finnes i detta land en krets män, hvilkas litterära sträfvanden snart allas äro tillända, för hvilka en sådan und-

fallenhet af en i kretsen är solidarisk — solidarisk för dem, som öfverleva, och för dem, som redan gått hädan.

Det kunde väl sägas, att Cygnaeus och andra med honom, hvilkas bästa sträfvan den redan ligga öppna för samtidens och framtidens dom, lugnt borde lemna de ned-sättande och svärtande anfallen derhän. Ty om också alltid något af smädelsen fäster vid äfven det ärligaste namn, skall den dock af sig sjelf tystna, då den smädade icke mera står i vägen för någon; och fram-tiden skall icke veta, att den funnits till. Men det gifves fall, och det närvarande är ett af dem, då det personliga intresset är ett allmänt. Ty dessa samma pennor — personer kunna vi knappt kalla dem — som företagit sig att smäda personerna, hafva äfven väl villigt åtagit att representera det unga Finland, och att representera det i fremmande land. Hvad i Finland af beslägtade gästjedrar kunnat förspörjas, är blott en obetydlighet. Det är i Sverige, de funnit öppet fält för sina ädla bemödanden: och det är sagde tillvällade representation, vi icke äro sinnade att lemna dem i rolig besittning af. De skola erfara annat, än klagan, och dem skall vederfaras äran, att icke lemnas åt tystnadens förakt, emedan de dock haft mod att vilja vara något för sitt fädernesland.

Gerna se vi, att det unga sträfvar upp. Ja det är också naturligt, att de verkligen uppåtsträfvan bland de unga skola i många punkter finna sina åsigter i strid med de gamlas, och att de småningom skola tillvälla sig den talan, som framtiden tillkommer. Men denna framtidstalan tillhör anorlunda beskaffade individer, och den föres på annat sätt, än det i Svenska blad och brochyren uppträdande sjelfgjorda unga Finlands. A andra sidan är det de gamlas lika obestridliga rätt, att försvara sin plats. Den generation, Cygnaeus tillhör, har icke många år kvar — ehuru dessa år väl kunna blifva för långa för de ungas otålighet. Arfvet är dock snart deras; och vi

skulle tro, att det af den bortgående generationen icke blifvit just så illa förvaltadt, att den vore skyldig att före sin tid och under stumt medgifvande lemna det ifrån sig. Det är icke mer än billigt, att ungherrarna] kämpa sig till sin plats i lifvet. En ärligt och aktningsfull strid vore väl den önskliga; ga; men slå de lömskt till, skola de erfara hvem de slagit hafva.

Kanske vilja de anföra, att undertecknad är part i frågan. Det bestrides icke. Sagde pennor i de Svenska bladen och brochy-rerna kunna icke väl lida det, att jag vid 50 års ålder kommit till en samhällsställning, åt förberedelsen hvartill mina studier från tidigaste ungdom ögnades, och som nå ger mig dagligt bröd. De anse, att jag väl resten af mitt lif kunnat utan afsaknad göra bokhållaretjenst, såsom jag det i ett skin deraf gjort — ehuru nog dåligt. De mena, att jag nu lefver för gunst och guld. Om dessa deras förmenanden anser jag icke nödigt, att med dem strida. Men jag anser mig af dessa förmenanden icke det minsta förhindrad, att i det allmänna af frågan om deras berättigande, att inför utlandet föra Finlands talan, och om denna talans beskaffenhet yttra min åsigt. Hafva de, som föra ifrågavarande pennor verkligen någon håg att gagna sitt fosterland, skola de insel sitt fel, att från dess sak skilja deras, som utan att fegt dölja sig eller lika fegt öfvergifva detsamma öppet och på fosterlandets, jord sträfvat i dess tjenst. Må de rätta och förbättra sig och med frimodighet, med sanningsskärlek köpa — icke ett äradt namn ty det hafva de förspillt — men förlåtelse för, hvad hvar och en gerna vill till räkna dem endast som — lättsinne.

I Sverige har småningom bildat sig en kärna till en Finsk, såsom man der tageri det, politisk emigration. Farhågan, att för våra läsare förblanda dess vidt skilda elementer, nödgas oss, att *för* dess anor gå långt tillbaka i tiden.

Då Sverige och Finland plötsligt skildes

från hvarandra, var det en gifven följd af förhållandena, att sympatier för det gamla moderlandet i förening med osäkerheten för den kommande tiden skulle föra mången ädelsinnad Finlands son från hans födelsebygd. På de tre åren, fredstraktaten medgaf åt detta fria val, skedde flyttningar i båda direktioner öfver Östersjön, de flesta från Finland till Sverige. Undertecknad tillhörde de få, som följde den motsatta stråten; af mina Finska föräldrar fördes jag öfver från födelsebygden, Sverige, till mina faders land; och mångens tycke i saken torde lika litet som mitt vid denna placering blifvit rådfrågadt. Ännu ett par decennier fortfor isynnerhet den gamla militäriska adeln i Finland att skicka söner öfver i Svensk krigstjänst; den blå och gula färgen var dessa fäder den kärare. Så vidt oss bekant, har Finland af dessa sina utplanterade söner haft endast heder.

Den första man som lemnade Finland af egentligen politiska skäl, var Adolf Iwar Arvidsson. Han gick från sitt fosterland dertill tvungen, tvungen af anledningar, hvilka numera lyckligtvis skulle vara inga anledningar alls. Den är verkligen obegriplig för nutidens Finnar denna menlöshet, som dåförtiden herrskade; och dess skugg-rädsla vittnar om en sträng tuktan från Gustaf IV Adolphi regemente. Ädelt har denna kära landsman fattat sitt öde och sin ställning. Hans lif har varit en enda oafbruten kedja af arbete och uppoffring för fädrens land. Den är af det upphöjdaste slag denna hans manliga sjelfbeherrskning, hvilken icke låtit undfalla sig ett enda bitert — icke ett enda klagande — nej icke ett enda ord alls, som kunnat gifva ens en skymt af anledning, att hämma yttringarne i verk och gerning af hans outtröttliga fosterlandskärlek. Söner, sådane som han, har Finland visserligen inga att umbära; men skulle de också sundas hädan till jordens yttersta rand — de vore icke för Finland förlorade. Hans i tiden närmaste man — en tid af

30 år skiljer dem — är Johan Jakob Nordström. Hans afsked från fosterlandet var tycke, fritt val. Fosterlandet erbjöd honom allt, hvad det kunde erbjuda. Vi skulle icke ens nämna hans namn i detta sammanhang, om icke förlusten varit så stor. Men huru fattigt än Finland på hans likar är, det vore dock för mycket, att det skulle klaga öfver förlusten af dem, för hvilka det sjelft icke utgör någon förlust. Herr Riksarkivarien Nordström är en utmärkt man i det nya hemland, han valt; han har sjelf icke ansett sig ega någon skuld till det land, som sett honom födas och som högt uppburit honom; han har dermed öfverkörsat fordringarne på dess vidare erkännande. Också har han sedan sin öfverflyttning till Sverige varit för Finland begrafven. Öfver motiverna dömer Gud allena; men de måste vara jernstarka, om de skola motväga skyldigheten att tjena ett fosterland, så i behof af alla sina söners krafter som Finland, och att tjena det med en förmåga, sådan detta fosterland uppammat den hos Herr Nordström. Till karakteriserandet af hans "närvarande ställning må tilläggas, att såsom han med ingenting påminnt Finland om sin tillvaro, han icke heller gifvit sig någon min af att representera Finland i Sverige.

Mannen är visserligen fri, och för den kraftfulla mannen står verlden fri och öppen. Vi vilja icke obetingadt afgöra, när och hvar denna frihet rättmätigt må begagnas. Men vi bekänna, att vi i det godtyckliga valet mellan land och land, den ena kronans tjänst och den andras, se endast — godtycklighet. Om dem, som lemna sitt fädernesland, för att vinna en rikare bergning, tala vi icke. Den, som icke känner andra behof än boskapens, må såsom denna söka det bästa betet. Men den, som genom arbete i andens tjänst bevisar, att han kan fatta ett mål utöfver näringsbehovets, borde, endast der detta mål icke eljest kan hinnas, lösrycka sig från den nationalitet, i hvilken hans andliga krafter äro rotade.

Så må en man, som helgat sitt lif åt vetenskapen, eller som känner med sig förmågan att med helst ett finger välgörande gripa i världshistoriens hjul, afgöra med sitt samvete, om och när det mål, han föresatt sig, icke kan vinnas annorlunda, än derigenom att han afkläder sig sin nationalitet. Det skall dock sällan inträffa, att någon individ är för god för sin nation, för det land, som sett hans fäder och honom födas, för de samhällsförhållanden, till hvilka nationen genom århundrandens arbete, strider och lidanden kunnat bringa det. Sällan skall man be, att något varaktigt och stort åstadkommes äfven at den största förmåga, der den saknar patriotismens impuls och mäktiga understöd. Man kan ännu med särskildt afseende på Finland tillägga: att det synes i sak jemförelsevis likgiltigt och i samma förhållande måste jemförelsevis mindre verka på individens andliga nerv. om det folk, han öfverger, är stort och mäktigt, rikt på materiella och andliga krafter; men att i samma grad, som han undandrager sitt fädernesland en för detsamma dyrbar förmåga, för hans beslut krävas starkare grunder, och att sjelfva denna förmåga skall förslutas i den mon grunderna fela.

I sistnämnda hänseende befinna sig visserligen de i en mycket ursäktligare och lyckligare belägenhet, hvilka lemnat fäderneslandet utan att deras förmåga är saknad, af skäl att den antingen bevisat sig matt eller icke alls bevisat sig. Vi hafva dragit ett stort streck mellan, hvad som i denna artikel angår dem, och hvad som angår Herrar Arvidsson och Nordström, emedan den förre ingenting har med dem gemensamt, och den senare lemnat dem endast det yttre exemplet.

Det är lätt att finna, att dessa emigranternas karakteristik, så obetydliga de än äro, och så litet man hos dem kan tala om en offentlig karakter, utgör det egentliga föremålet för denna artikel. Våra läsare skola

snart vinna nödig upplysning om, hvar något så obetydligt som deras personer företag, kan förtjena att dragas fram i ljuset set. De skola icke, dessa personer, hafva att beklaga sig; ty dem skall vederfaras full rättvisa — ja äfven det öfverseende deras ungdom kan begära, skall kom dem till godo.

I Sverige lefver, vi skulle tro numera som Svensk undersåte, f. d. finska studenten Emil von Qvanten. Han egde som ung student ett poetiskt namn, som han förvärfvade genom några kalenderverser, hvilka samlade fyllde ett litet dikthäfte, Bland dessa verser finnas de, som icke utan sann poetisk förtjenst; men i få af de hade Hr v. Q. ännu lyckats bringa sig u ur det subjektiva känslöjunkt, som ofta plågar tillhöra den poetiska tandsprickning tiden. Tyvärr synes det vara i stjernor beslutadt, att von Qvanten aldrig skulle komma längre, än till de poetiska ynglingsåren; ty hans sångmö har alltsedan hållit sig stum. Sångens vänner här i Finland hyste andra förhoppningar: och då en svag fysik syntes hindra honom från at lägga någon vetandets barlast i sin fantasiska luftskepp, följde honom dessa förhoppningar på hans företagna resa till de tropiska länderna. Vi vilja icke närmare detaljera, hvad som är känt af denna resas skiften. Sagde sångens vänner gjorde ärligt, hvad de kunde, för att jemna dess af v. Q. sjelfvalda obehag. På återfärden stannade von Qvanten i Sverige. Finland hade blifvit honom för trångt.

Herr von Qvanten's kända litterära verksamhet derstädes har bevisat sig i ett par brochyror rörande Finska förhållanden och i ett häfte af en vitter ströfskrift, om hvilken mera längre ned. Han har skrivit om Fennomanin. Redan denna titel väcker i ett Finskt sinne obehag. Den bär i ordet "*mani*" vittnesbörd om den giöfsta orättvisa och ett förakt, som icke vårdar sig om att välja ord. Skriften är hvad den kan vara utan kunskap om Finland, utan historisk

insigt öfverhufvud och utan all förmåga af tankens konsekvens. Beskedlig är den. Den undviker med nära nog samma omsorg att stöta Finnarnes sträfvanden, som att opponera sig mot svenska kannstöparens illusioner. Den bär derigenom vittnesbörd om sin författares karakter af en oförarglig beskedlighet, hvilken här i Finland skulle ansetts än älskvärdare, om förhoppningarne för hans poetiska framtid icke gjort en gnista energi hos honom önskvärd.

I öfrigt känner man, att Herr von Qvanten skrivit för Stockholms tidningar — hvad, det känner man icke med säkerhet.

Detta är allt, som kan berättas om denna den yngre Finska emigrationens i Sverige hufvudperson. Det är visst bra litet, så litet, att det föga förtjent omnämnas, om icke Herr von Qvanten äfven i sitt kända skriftställereri skulle upphäft sig till en bedömare af det lands framtid, som han öfvergifvit. Hans votum angående densamma är ur Finsk synpunkt än mindre berättigadt, än ur allmän politisk. De Finska sträfvandenas art har han visat sig oförmögen att fatta; och det kan väl vara så godt, ty de skulle på sådane målsmäns förordande halva ingenting att vinna.

En senare medlem har emigrationen funnit i f. d. Finska studenten W. — han behagade ursäktas, att förnamnet är oss obekant och att äfven tillnamnet fått blott en initial. Han gjorde sitt inträde i offentligheten med en liten idyllisk enakts barnpjes, som uppfördes på teatern i Helsingfors. Med så lysande framtidsloften var det naturligt, att äfven han skulle anse studierna för rena öfverflödet. Här hade dessutom vid universitetet bildat sig ett småpoetiserande, småagerande, småkarrikerande och småvälboret kotteri, hvilket han hade lyckan tillhöra, och hvilket småningom lärer tillvunnit sig en vederbörlig ofrälse svans *) Lå-

*) Vi vilja icke afgöra, till hvilket antal äfven »allvarligare elementer kunnat ansluta sig. Partiet om det så skall kallas, har med afseende på sin likgiltighet för de nationelt Finska sträfvandena vid universitetet haft namnet "de blodlöse."

nande en nyligen i detta blad anförd författares ord kan man säga, att vetenskapen låg kotteriets medlemmar för högt, det nationela arbetet för ett Finskt språk och en Finsk litteratur för lågt — men *dolce far niente* just lagom. Vid ett sådant gladt tillfälle lyckades Herr W. med några andra att vid champagnern uppoffra sig för fäderneslandet och blifva martyr, det senare visserligen icke blott i följd af egen okloshet. Martyrskapet skulle till allas belåtenhet visst kunnat slutas så, att Hr W. beskedligt läsit sina lexor och efter tre års förlopp tagit sju kandidatexamen: men han valde i stället att emigrera till Sverige. Häri har han naturligtvis haft rätt att handla efter behag. Han har också, så vidt utredt är, berömligen underlåtit att i Sverige i tryck taga Finlands framtid under sitt hägn. Men han har icke lika visligt underlåtit, att vid offentliga tillfällen framstå som en representant för Finland. Hvad han representerar, upplyses af det nyss anförda.

Blygsamt döljande sina namn, likväl under den stolta titeln *Heimdall*, hafva dessa båda emigranter börjat en serie "Kritiska Ströftåg." hvaraf endast N:o 1 sett dagen — ett häfte om några blad, äfven dessa till fyllnad upptagande ett aftryck af Runebergs förklaring rörande idén i dikten Kung Fjalar. Det originala i häftet utgöres af recensioner öfver Hjursten's och Sander's samt tinnen Malmström's dikter. Om dessa recensioner är föga att säga: och äfven det ringa passar icke rätt väl till närvarande uppsats. Körande de båda Svenska diktarena håller sig recensionen helt och hållet till ytan, öfverflödiga ord, felaktiga uttryck och rim, hvarvid ifvern stundom fört recensenten att icke ens förstå ordalydelsen af, livad han tadlar. Hos Malmström deremot tadlas hans "okristliga och förpestade verldsåskådning" — såsom skulle i de få dikterna redan en verldsåskådning ligga för dagen. Det är obestridligt, att i en del af Hr Malmströms religiöst stämda sånger en öfverdrift finnes; men ingen kan

bestrida honom, att denna ångerns kamp och tillflykt till korset både ur religiös och konstnärlig synpunkt är berättigad, såsom äfven dess uttryck öfverhufvud är sannt och poetiskt. Hvad som felar, är vis sjelfbeherrskning så i anläggning som i utförande: och hvad i vissa sånger stöter, är den jordiska kärlekens inmängande i längtan till himmelns salighet. Denna kärlek är väl icke Stagnelii sinnliga brand: den är enkel och kysk, en saknad af det till himmeln gångna jordiska föremålet, men den har dock icke alltid funnit sin rätta plats och sitt rätta uttryck. - Vårt i detta blad afgifna omdöme om Hr M:s dikter äro vi icke sinnade att återtaga. Såsom ett praktiskt råd önskade vi dock tillägga, att Malmström endast behöfver göra försöket att sjunga i *tredje person*. för att se inånga utvexter i sin sång försvinna. Bemödandet att objektivera sången, att lägga egna känslor och tankar i den föreställda personens bröst, är för en ung skald den rätta vägen, att komma till klarhet med sig sjelf. Det är för honom, att se sig i sanningens spegel. — Runeberg's förklaring, på sin tid stäld mot vår uppfattning af Kung Fjalar, är naturligtvis för Heimdall ett evangelium. Sagde uppfattning kan visst hafva sina skefheter. För säkert anse vi dock, att, om poemet skulle måla endast en sjelfkär individs öfvermodiga trots mot gudarne, utan allt sedligt mål, det i sin idé icke skulle ega poetiskt värde.

Men vi föras för långt från ämnet. Emigrationens litterärt kritiska bemödanden önska vi all framgång, älven då de angå Finlands litteratur. För framgången finnes likväl ingen säker utsigt, så länge denna kritik icke har någon botten i hvarken estetiska eller litterärhistoriska studier. Denna botten kan med allvar och flit vinnas. Och på detta fält befinna sig vederbörande i hvarje fall säkrare för, att icke förderfva, hvad det utan tvifvel är deras mening att förbittra.

Man rinner det naturligt, att börjande lit-

teratörer, som tro sig hafva mycket att i världen uträtta, skola mäktigt lockas af en yttranderätt, så fri som den råder i Sverige. Den har väl ock sin lockande makt för de gamla. Men det finnes för det manliga sinnet något än mera lockande — pligten, att stå. der man af Försynen blifvit stäld, att fördraga det, som fördragas måste, och att hurudana än de gifna förhållandena äro, i dem finna ett rum för nyttig verksamhet. Att ungdomen icke alltid har denna resignation och den kraft och ihärdighet, som gör den fruktbar, kan i vissa fall ursäktas. Men att gilla en sådan slapphet, vore att föra det dåligas talan. Sagde ungdom skulle kanske rinna mod nog, att i krigarenes led storma fram mot ett batteri. Ty dertill fordras i godt sällskap endast en gnista vanlig skam och en själs- och kroppsansträngning blott för stunden. Värre blefve det att stå stilla för kanonerna gevär för fot, och att i månader marchera, hungra och frysa. Men äfven detta har sin eggelse i hoppet om seger och ära. Mindre lockande äro utan tvifvel de dagliga, lifslånga ansträngningarne i fredens stilla värf, i synnerhet i dem, som ingen belöning lofva. Och till dem kan man i ett litet och fattigt land med skäl räkna de vetenskapliga och litterära sträfvandena. När dessutom för dessa sträfvanden ett friare utrymme saknas, hafver det sig i sanning icke så lätt, att åt dem egna ett lufs bemödanden och behålla tron på senapskornets kommande utveckling. Det förefaller då oändligen angenämare, att åtminstone afskudda sig dessa tvingande band, att förflytta sig till en plats, der man får fritt uttala, hvad ännu ingen vågat säga, *sanningar*, förut ohörda. Hvilken revolution i tänkesätten skall icke detta åstadkomma, hvilka utomordentliga framsteg skola icke i följd häraf i det älskade fäderneslandet låta spörja sig?

Eftertanke och erfarenhet lära annat. Förgäfves se vi oss omkring i den politiska historien, för att finna på det goda, som emigranter med väpnad hand skulle infört

i sitt fädernesland, eller der åter upptagna skulle utfört; förgäfves i litteraturhistorien efter ett arbete af värde, som rörande hans fädernesland skulle flutit ur en emigrants penna. Och man känner dock emigranter i mängd af helt annan förtjenst, än den yngre Finska emigrationens i Sverige. Hvari bör orsaken härtill sökas? Utan tvifvel deri, att den, som kan kompromettera allt och alla, men endast skyddar sig sjelf, saknar den moraliska nerv, som gifver förmåga till det dugliga; utan tvifvel deri, att den, som nyckfullt öfvergifvit sitt fädernesland, brutit med alla dessa makter, hvilka gifva individen förmåga att tjena fäderneslandet. Äfven om de unga Finska emigranterna i Sverige vore män med andra krafter, än de ega, skulle de säkert befinna sig i samma belägenhet som nu, att med det friaste utrymme att tala hafva ingenting dugligt att säga.

Hafva de då intet sagt; och säges i Sverige ingenting om Finland? Vi hafva nämnt Hr von Qvanten's skrift om fennomani. Den tillkom under kriget, då man äfven såg andra småsaker i Sverige skrivas, hufvudsakligen undersökande, hvad vederbörande skulle företaga sig med vårt land. I dem var dock öfverhufvud mera fråga om Sverige, än om Finland. Någonting, som verkligen skulle upplyst Svenskarne om Finlands ställning och förhållanden sedan 1809, har i Sverige aldrig varit i tryck synligt. Det kommer naturligtvis af bristande intresse, bristande insigt och bristande håg att förvärfva den. Numera har man dock, såsom allmänt kunnigt är, i ett Svenskt blad meddelat fortgående notiser om dagens Finska förhållanden. Dessa notiser hafva blifvit samlade i en bok. Rykten förmäla, att denna skrift äfven kommer att öfversättas till Finskan, — i Sverige nemligen — och således beräknas blifva en "läsning för folket."

Vi bekänna, att vi sett jemförelsevis litet af dessa i Sverige publicerade s. k. "Bref från Finland" m. m. Det är oss också o-

känt, huru mycket af dem i den ifrågavarande skriften ingått. Hvad vi deraf läsit, visar, att meddelandena bestå af hvarjehanda elementer. I dem träffar man sanningsenliga uppgifter blandade med halfsanna eller falska rykten, som här i landet cirkulerat, med rena dikter, hvilka här förut icke varit hörda, och med lögnfulla smädelser mot personer. Äfven det sanna utgöres icke af någon fullständigare framställning. Det består af valda stycken, valda med afseende på lämpligheten för kritik. Denna kritik är tidningsslentrarianens, utan högre lyftning och högre insigt.

Man frågar, hvarföre vi sätta sagde anonyma och pseudonyma artiklar i förbindelse med den Finska emigrationen. Emedan allmänna rösten här i Finland gör det. Materialierna, säger man, måste komma härfån, kanske äfven osanningarne; okunnigheten, gissningarne och smädelserna tillhöra redaktionen i Sverige. Herr von Qvanten har säkert lätt tillfälle, att t. ex. i Svenska Tidningen förneka sin delaktighet i detta verk. Vi vilja tro, att han kan göra det: och säkert är, att sådant då sker till hans heder. Ty det är i sanning en större olycka att gälla för upphofsman till dylika skrifter, än att i dem beljugas och smädas.

Vi tvifla icke derpå, att det nästa af dessa "Bref" skall behörigen utmåla vår slafviskhet och kryperi. Det är sådana krypare, i löndom krypandes sed, att tillvälla sig rättigheten att till namngitven och känd person säga: skurk! Men om man säger dem, att de i ordet blott karakteriserat sig sjelfva, antaga de för gifvet, att den med detta tilltal smädade låtit betala sig, lör att tillbakakasta namnet på dem. De förutsätta visst icke, att man icke skulle såras af deras tillmälen; men sådane ädla själar, sådane uppoftande patrioter, sådane kunskapsrika, snillrika, outröttligt verksame män kunna icke blifva föremål för andras ogillande, än hyrda slafvars. Detta veta de; detta bekänna de; de stå högt öfver den gemena menskligheten!

Vi vilja taga för afgjort, att den kända emigrationen i de ifrågavarande skrifterna icke har någon del. Deras författare hör dock emigrationen till; ty han har andligen emigrerat. Han har ställt sig bland de fegas antal, som sjelfva skyddade kompromettera allt och alla; han har i sitt verk brutit med de makter, hvilka gifva individen förmåga, att tjena fäderneslandet.

Hvilken är frukten? Ingen vet, huru högt ryktet om dessa meddelanden kan nå. Allmänna tanken är, att de hinna långt, Om då någon nyttig sanning rörande landets tillstånd och befolkningens opinioner på annan väg kommit fram, är all verkan häraf tillintetgjord, så snart samma förhållanden finnas omnämnda i de tryckta meddelandena. Ty en bevislig origtighet är mer en uppsåtlig osanning i dem förstör tron på tie sanna uppgifter. Det är då ur dessa meddelanden, som uppgifterna spridd sig till den muntliga berättelsen. Hela deras ton och syftning bevisar, att de äro bestämda, att genom falska rykten och osanningar oroa och förbittra sinnena. De sprida icke kunskap om något verkligt förhållande, de utsprida osanningar, de samla icke grundlösa rykten, de tillverka dem. Så skall man anse saken; och det är klart, att det skall finnas dem, som hafva sin räkning vid en sådan åsigt deraf. Det är en samling af sannt och osannt, man bedömer; det är klart, att äfven bedömandet skall blifva en blandning af sanning och osanning.

Hos den allmänhet inom landet, af hvilken sagde meddelanden kunna blifva kända, är deras inverkan visserligen icke öfverallt densamma. Allt klokt folk fördömer dem redan för deras nyss anförda menliga inverkan. Af dem, som i landets förhållanden hafva någon insigt, måste de anses för en okunnigs machverk. Hos de okunniga kunna de räkna på god tro till vidare, emedan någon bättre insigt icke hinner till dem. För dem försvinner också skilnaden mellan sanning, halfsanning och osanning, och äf-

ven smadelsen kan för dem blifva en obetviflad karakteristik på personer. Dock har de insigtfullares opinion inånga vägar att småningom tränga äfven till dem. Författaren kan således räkna endast på den tid som dåligheten vanligen kan göra sig räkning på — den tid okunnigheten i ämnet; ännu dröjer. Författaren må höra sig före bland allt upplyst och hederligt folk i Finland, som något känner om hans skrifvelser, och han skall lära, att deras tillvaro af fosterlandsvännen beklagas, och att ingen finnes, som på sin döda mull ville hafva äran af författarskapet.

Lika beklagligt är det intryck, skildringar af sådan dålig art måste göra i Sverige — och annorstädes i utlandet, i hvars dagblad redan ett och annat ur dem öfvergått. I stället för det absoluta mörker, som förut i Sverige hvilat öfver alla Finska förhållanden, träder nu en falsk kunskap. För Svenskarne är det ännu omöjligare än för de okunnigaste här i landet, att i det meddelade skilja sannt och osannt; och de smädade personerna hafva hugnaden veta, att deras namn med sådan prydnad kommit till kretsar, till hvilka det eljest aldrig hinner. Den, som bevisat dem denna vänskapstjenst, han är blygsam nog att dölja sitt eget.

Författaren frågar kanske, hvarföre hans anföranden icke vederläggas — i Svenska blad eller brochyren naturligtvis? Han kunde lika gerna fråga, hvarföre hederligt folk ännu i Finland finnes. En skriftställare, som ärar sitt fädernesland och aktar sig sjelf, skulle för en vederläggning hafva att välja tvenne vägar. Han bör bevisa, dokumentera, sanningen af, bvad han såsom historiskt anför; eller om dokumenter icke i finnas att tillgå, bör han med sitt namns utsättande kunna göra sin, sakkännenom antaglig och sin redliga vilja obetviflad. Han bör dessutom uppträda så, att hans uppgifter må hinna till alla dem, hvilka i frågan kunna ega en insigt och ett omdöme. Då, såsom i ifrågavarande fall, intet af

dessa vilkor kan uppfyllas, är tystnaden utan tvifvel den rättänkandes pligt. En Svensk, som ville taga kännedom om Finlands förhållanden, kan om dem skriva för sina landsmän; en Finne kan icke med heder i Sverige om Finland skriva annat, än hvad han äfven i eget land kan offentliggöra.

Men mot de personliga smädelsorna kan den smädade dock försvara sig? — Det är troligt, att något Svenskt blad skulle för ett sådant försök öppna sina spalter. Men mot smädelsen finnes egentligen intet för svar. Ingen kan framlägga nöjaktiga bevis för motivet till sina handlingar. När det göres misstänkt, måste försvaret lemnas åt handlingarne.

Vi vilja dock icke absolut fördöma anonymiteten. Men der skriftens föremål är dagens förhållanden och lefvande personers tänkesätt och handlingar, är det sannerligen svårt, att skriva så, att anonymiteten kan försvaras. Det kan t. ex. anses väl, att en Napoleon III, under det han lägger allt hårdare bojor på den Franska pressen, tvingas att lyssna till den utländska pressens omdömen; och det är troligt, att äfven Franska pennor äro i den senare verk-samma. De individer, som häråt egna sig, hafva att med sitt samvete afgöra, hvad som berättigar dem att eludera sitt. lands lagar, att lefva under en lag, skriva under en annan. Men säkert synes också, att sanning i uppgifter och ett insigtsfullt och värdigt bedömande utgör ett nödvändigt vilkor för det möjliga gagnet at detta slags skriftställen. Också ser man i de bättre Engelska och Tyska bladen knappt nog annat om Frankrike anfördt, än allmänt kända data. Det är blott bedömandet, som är annat, än hvad i Frankrike kan offentliggöras. Men till ett sådant bedömande fordras knappt nog en Fransmans hufvud och penna, *Times*, *Daily News*, *Kölnische* och *Weser-Zeitung* m. fl. torde väl i sina resp. redaktioner ega förstånd nog

dertill. Skilnaden är, att man i England och Tyskland hyser intresse för Frankrikes öden: i Sverige icke i den grad för Finlands, att någon der skulle taga notis om, hvad här sker. Det synes då knappt löna mödan, att en Finne skulle truga denna kännedom på våra grannar. Att missleda deras omdöme, är än mindre påkalladt.

Men kanske äro de ifrågavarande meddelandena rent Svenskt fabrikat? Det vore visserligen glädjande — ehuru en egennyttig glädje: men det är tyvärr högst osannolikt.

Vi sluta. Vi hoppas för dem, som kunde tvifla derpå, tillräckligt hafva ådagalagt:

Att den frivilliga politiska emigrationen är tadelvärd.

Att den Finska emigration i Sverige, som kan få detta namn, inga Finska intressen representerar.

Att de i Sverige offentliggjorda meddelanden från Finland, som på senare tid vunnit en viss ryktbarhet, af ingen fosterlandets vän kunna gillas, och att deras anonyma upphofsman genom dem skördat hvarken tack eller ära.

Vi hoppas också, att, om våra ord hinna till Sverige, man der skall lära uppskatta sagde både emigration och meddelanden till deras rätta värde.

Att undertecknad kanske — kanske också icke — skulle lemnat denna emigration och dessa meddelanden åt det mörker, som är deras framtids lott, i händelse smädelsen mot mig sjelf och mot lika tänkande vänner icke manat mig att tala — det vill jag icke neka.

Och slutligen. Vi tala här om ett utbrott af fosterlandets stora olycka — den, att vara deladt i tvenne läger, ett Svenskt och ett Finskt. Det är icke förunderligt, att unga män af Svensk börd, för hvilka Finska folket utgör ett folk af barbarer, och för hvilka Finska språket är lika fremmande som Hottentottiskan, skola vid de na-

tionelt Finska sträfvandenas öfvermakt finna sig ställda i skuggan. Ju större förmåga, hos denna ungdom rör sig, desto mera tvingande måste den finna sin ställning vara. Vi tveka icke, att i detta beklagliga förhållande finna fröet till den Finska emigrationen, den personliga såväl som den skriftliga. Man må skänka dem, som lida af detta århundradenas tryckande tvång, all medkänsla. Men det hjälper icke. Vägen till Finska nationens framtid är blott en. Och de Finlands söner, som icke gå den — de måste böja sig. Ty det är icke fråga om, att de skola lysa, utan att Finska nationen skall lefva.

J. V. S.